

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

Hodnocení rentability zemědělského podniku

Josef Štěpanovský

© 2015 ČZU v Praze

Hodnocení rentability zemědělského podniku

Assessment of the farm profitability

Souhrn

Hlavním cílem diplomové práce je vyhodnocení rentability malé firmy Josef Štěpanovský – Krmiva, zabývající se zemědělskou výrobou v časovém období let 2007 – 2013. Výsledky jsou porovnány s průměrnými hodnotami v odvětví a obecnými doporučeními autorů odborných publikací. V úvodu diplomové práce je popsán význam a vývoj českého zemědělství. Ve druhé části je popsán hlavní cíl práce a dílčí cíle, pomocí kterých bude hlavního cíle dosaženo. V další části metodika je detailně popsáno, pomocí jakých metod bude vypracována vlastní práce. Metodika popisuje, jakým způsobem bude provedena ekonomická a finanční analýza firmy. V následující kapitole literární rešerše, jsou vysvětleny základní pojmy týkající se rostlinné výroby, živočišné výroby a jejich ekonomiky. V kapitole č. 5 nazvané vlastní práce se nachází popis vybrané firmy, ekonomická a finanční analýza vybrané firmy a analýza využití poskytovaných dotací. V následující kapitole č. 6 je provedeno vyhodnocení výsledků vlastní práce a několik optimalizačních opatření. Kapitola závěr obsahuje stručné shrnutí výsledků diplomové práce a hodnocení firmy Josef Štěpanovský – Krmiva. Firmu Josef Štěpanovský – Krmiva je celkově možné hodnotit jako finančně zdravou, která, ale není schopna samostatně fungovat bez čerpání evropských a národních dotací.

Klíčová slova: agrární sektor, rostlinná výroba, živočišná výroba, ekonomika, rentabilita, kalkulace nákladů, finanční analýza, poměrové ukazatele, účetní závěrka, statistické ukazatele

1. Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je vyhodnocení rentability vybraného zemědělského podniku Josef Štěpanovský – Krmiva se sídlem v Lázních Bohdaneč. A to za sedm po sobě jdoucích období, od roku 2007 do roku 2013. Bude proveden celkový rozbor hospodaření podniku dle uznávaných postupů (ekonomická analýza, finanční analýza, kalkulace nákladů, regresní a korelační analýza). Na závěr diplomové práce bude proveden návrh na optimalizační řešení.

K naplnění hlavního cíle budou použity tyto dílčí cíle:

- Prvním dílčím cílem je vyhodnocení ekonomiky živočišné výroby. Bude vyhodnocena míra rentability produkce mléka a náklady na jeden litr vyprodukovaného mléka. Dále bude hodnocena rentabilita produkce hovězího masa.
- Druhý dílčí cíl je vyhodnocení ekonomiky rostlinné výroby. Zde bude provedena analýza rentability pěstovaných plodin.
- Třetím dílčím cílem bude vyhodnocení ekonomiky prodejny krmiv, doplňkové činnosti podniku.
- Čtvrtý dílčí cíl bude obsahovat kvantifikaci rentability provozu.
- Na závěr bude provedena komparace, vyhodnocení a návrh optimalizačních procesů.

Propojením těchto cílů bude dosaženo zhodnocení celkové pozice a konkurenceschopnosti podniku. Po vyhodnocení celkové pozice podniku bude vypracován návrh na optimalizační řešení pro zlepšení celkové situace podniku.

2. Metodika

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části práce budou formou syntézy využívány dostupné literární prameny k vytvoření teoretického přehledu řešené problematiky, na který bude v následující praktické části navazovat vlastní analýza a hodnocení za použití níže uvedených metod.

V teoretické části budou zpracovány podklady z odborné literatury, publikací a článků autorů, kteří se zabývají daným tématem. Praktická část bude popisovat vybraný zemědělský podnik Josef Štěpanovský – Krmiva a jeho hlavní předměty podnikatelské činnosti, výrobní a ekonomické ukazatele. Ekonomické údaje budou získány z firemních výsledků hospodaření a interních analytických zpráv. Z dostupných firemních zdrojů doplněných vlastními výpočty bude sestavena ekonomická a finanční analýza, vypočteny kalkulace nákladů a ukazatele rentability. Predikce bude provedena pomocí regresní a korelační analýzy. Získané výsledky budou porovnány s celorepublikovými průměry podniků v odvětví.

3. Závěr

Hlavním tématem této diplomové práce bylo vyhodnocení rentability malé firmy Josef Štěpanovský – Krmiva se sídlem v Lázních Bohdanči, která se zabývá především zemědělskou výrobou se zaměřením na živočišnou a rostlinnou výrobu. Jako vedlejší činnost provozuje firma prodejnu krmiv a chovatelských potřeb pro hospodářská a zájmová zvířata. Hodnocení rentability firmy bylo provedeno v časovém období let 2007 – 2013. Ve vlastní práci diplomové práce byl vypracován popis firmy a dále byla provedena ekonomická analýza firmy, finanční analýza a analýza využití dotací ve firmě Josef Štěpanovský - Krmiva. Na závěr bylo provedeno zhodnocení výsledků a byla navržena určitá optimalizační řešení.

V kapitole popis firmy byla popsána organizační struktura firmy, kde bylo uvedeno, že firmu vlastní Josef Štěpanovský a podniká jako fyzická osoba zapsaná v obchodním rejstříku. Dále bylo uvedeno, že firma se zabývá zemědělskou činností již více jak dvacet let a v současné době zaměstnává 16 zaměstnanců. Z výrobního zaměření je patrné, že firma provozuje živočišnou a rostlinnou výrobu. Živočišná výroba je specializována na chov dojného skotu a výkrm býků holštýnského plemene. V této činnosti dosahuje firma

v porovnání s celorepublikovými výsledky nadprůměrných hodnot, přestože její technologické vybavení není na vysoké úrovni. Míra rentability chovu je ovšem velmi závislá na realizačních cenách mléka, hovězího masa a výši poskytovaných dotací. V rámci rostlinné výroby firma obhospodařuje 435 ha zemědělské půdy. Hlavním úkolem rostlinné výroby je zabezpečit kvalitní objemná krmiva pro chov skotu, dále se rostlinná výroba vybrané firmy specializuje na pěstování obilovin a řepky olejné. Rostlinná výroba dosahuje v porovnání s celorepublikovými průměry spíše podprůměrných výsledků. Tyto podprůměrné výsledky jsou způsobeny především nízkou úrodností obhospodařované zemědělské půdy.

Dalším provedeným krokem byla ekonomická analýza firmy Josef Štěpanovský – Krmiva. V rámci této analýzy byla provedena analýza vnitřního prostředí firmy, jejíž součástí byla analýza faktoru práce, výpočet ukazatele produktivity práce a hrubé produkční síly, analýza faktoru půdy a analýza využití dlouhodobého hmotného majetku. Z analýzy faktoru práce sledované firmy vyplynulo, že se firma stejně jako celé odvětví potýká s nedostatkem kvalifikovaných zaměstnanců, především v živočišné výrobě. Firma se proto v posledních letech snaží investovat do nových technologií a strojů. Tímto krokem se snaží zvýšit produktivitu práce zaměstnanců, což se jí v posledním sledovaném roce 2013 podařilo. Z analýzy faktoru půdy a analýzy využití dlouhodobého hmotného majetku je zřejmé, že slabou stránkou podnikání firmy Josef Štěpanovský – Krmiva je nedostatek vlastních pozemků, tento faktor limituje firmu do dalšího investování v rámci živočišné výroby. V analýze vnějšího prostředí firmy byly vyhodnoceny dodavatelsko – odběratelské vztahy a byla provedena SWOT analýza, která popsala silné a slabé stránky firmy a její případné příležitosti a hrozby. Odběratelsko – dodavatelské vztahy byly hodnoceny jako stabilní a v zásadě neměnné. Pomocí SWOT analýzy, bylo firmě doporučeno, aby se zaměřila na čerpání dotací z programu rozvoje venkova, kterých doposud nevyužila ani jednou. Dále bylo doporučeno včasné prodlužování pachtovních smluv, nárůst mléčné užitkovosti a zvyšování kvalifikace zaměstnanců a managementu firmy.

V diplomové práci bylo dalším krokem provedení finanční analýzy firmy Josef Štěpanovský – Krmiva. První vypracovanou metodou byla vertikální analýza rozvahy a výkazů zisku a ztrát firmy. Zde byly sledovány výkyvy jednotlivých položek výkazů ve sledovaném časovém období. Poté byla provedena horizontální analýza rozvahy a výkazů zisku a ztrát. Zde byly sledovány změny ve struktuře jednotlivých položek těchto výkazů a byla vysvětlena významnost těchto částí. Dále byla provedena analýza pomocí poměrových

ukazatelů, mezi které patří ukazatele rentability, aktivity, likvidity a zadluženosti. Ukazatelé rentability měly ve sledovaném časovém období 2007 – 2013 velmi proměnlivou tendenci, přestože dle obecných pravidel by tato tendence měla být rostoucí. Příčinou byly především nevyrovnané ceny firmou produkováných komodit, zejména mléka a vepřového masa. Z výpočtů ukazatelů aktivity a likvidity vyplynulo, že firma možná zbytečně váže finanční prostředky a dostatečně nevyužívá cizí zdroje. Zároveň bylo také zjištěno, že na dobré úrovni je doba obratu splácení závazku a doba obratu pohledávek. Obecně doporučované hodnoty přesáhla pouze doba obratu zásob, zde je však nutné si uvědomit, že se firma zabývá zemědělskou výrobou, která je známa svou specifičností a především živočišná výroba vyžaduje dlouhodobější zásoby v podobě objemných krmiv. Jako poslední z poměrových ukazatelů byl proveden výpočet ukazatele zadluženosti. Zjištěné výsledky celkové zadluženosti firmy jsou velmi pozitivní. Firma za celé sledované časové období ani jednou výrazně nepřekročila obecně doporučené hodnoty a její celková zadluženost se průměrně pohybuje na hranici 30%. Také dlouhodobá zadluženost vykazovala dlouhodobě nízké a stálé hodnoty.

Na závěr vlastní práce bylo provedena analýza čerpání dotací firmou Josef Štěpanovský – Krmiva. Z analýzy je zřejmé, že čerpání dotací mělo rostoucí tendenci ve sledovaném časovém období. Růst byl způsoben dorovnáváním jednotných plateb na plochu na úroveň původních zemí Evropské unie a také nárůstem obhospodařované zemědělské půdy. Z vyhodnocení čerpání dotací také vyplynulo, že kladný výsledek hospodaření firmy je na dotacích zcela závislý.

Po provedení vlastního zpracování diplomové práce byly navrženy optimalizační opatření pro firmu Josef Štěpanovský – Krmiva. Optimalizační opatření bylo navrženo pro rostlinnou výrobu, živočišnou výrobu a prodejnu krmiv. V rostlinné výrobě byl doporučen nákup postřikovače na ochranu rostlin a nákup rozmetadla průmyslových hnojiv. V živočišné výrobě bylo doporučeno zrušení výkrmu jatečných býků a bylo navrženo navýšení počtu dojnic. Prodejna krmiv by měla zlepšit především svoji marketingovou činnost.

Firmu Josef Štěpanovský – Krmiva je celkově možné hodnotit jako finančně zdravou, která, ale není schopna samostatně fungovat bez čerpání evropských a národních dotací. Pomocí naražených optimalizačních opatření, která nepřinášejí pro firmu výrazná rizika, by se měla její finanční situace a pozice na trhu nadále zlepšovat. Nejistotou pro firmu se jeví

plánované zrušení mléčných kvót v roce 2015, neboť přijetím tohoto opatření bude cena mléka podléhat volnému trhu a může dojít k výraznému dlouhodobému poklesu realizačních cen za mléko, a tím ohrožení živočišné výroby firmy.

Seznam použitých zdrojů

BOUŠKA, Josef a kolektiv. *Chov dojeného skotu*. 1. Vydání. Praha: 2006, ISBN 80-86726-16-9

BRČÁK Josef, SEKERA Bohuslav, STARÁ Dana, SVOBODA Roman, *Česká republika ve světle ekonomických teorií*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň: 2012 ISBN 978-80-7380-369-8

ČECHOVÁ Alena. *Manažerské účetnictví*. Computer press Brno: 2011 ISBN 978-80-251-2831-2

FOLTÝN, Ivan. *Predikce rentability zemědělských komodit*. Ústav zemědělské ekonomiky a informací Úzei Praha: 2010

KVAPILÍK Jindřich. *Hodnocení ekonomických ukazatelů výroby mléka*. Výzkumný ústav živočišné výroby Praha Uhřetěves: 2010 ISBN 987-80-7403-059-8

RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza*. Grada publishing, a.s. Praha: 2008 ISBN 978-80-247-2481-2

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. Computer press, a.s. Brno: 2011 ISBN 978-80-251-3386-6

SYNEK, Miloslav a kolektiv. *Podniková ekonomika*. 3. vydání. Praha: 2002 ISBN 80-7179-736-7

SVATOŠOVÁ L., KÁBA B. *Statistické metody II*. Česká zemědělská univerzita v Praze: 2009 ISBN 978-80-213-1736-9